

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Bydgoszcz, dnia 16.12.2023 r.

prof. dr hab. Bernard Mendlik

Wydział Edukacji Muzycznej

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Rada Dyscypliny Artystycznej, pismo z dnia 02.10.2023 roku, zlecenie podjęte na podstawie Uchwały Senatu Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku (Uchwała nr 70/2022) z dnia 30 maja 2022 roku oraz na podstawie art.190 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), w zw. z art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku *Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Dotyczy

Postępowania doktorskiego w ramach stacjonarnych studiów doktoranckich, wszczętego w dniu 25 lutego 2021 roku na podstawie wniosku o wyznaczenie Promotora i powierzenia mojej osobie roli Recenzenta rozprawy doktorskiej w postępowaniu doktorskim Pani **mgr Kai Potrzebskiej**.

Do nadesłanego pisma RDA.510.I.94(3)2023 dołączony zostały 2 egzemplarze rozprawy doktorskiej (1 opis dzieła artystycznego w języku polskim i 1 w języku angielskim) wraz z dziełem artystycznym zawartym na nośniku elektronicznym.

Podstawowe dane o Kandydacie

Mgr Kaja Potrzebska pochodzi z Włocławka, gdzie uczęszczała do Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I stopnia i Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Czesława Niemena. Jest absolwentką studiów licencjackich i magisterskich Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy na kierunku prowadzenie zespołów wokalnych i wokально-instrumentalnych, w klasie dyrygowania prof. dra hab. Mariusza Kończala. Ukończyła także studia podyplomowe z zakresu: chórmistrzostwa, emisji głosu oraz logopedii. W latach 2013-2023 była dyrygentem Towarzystwa Śpiewu Halka Chóru Męskiego w Bydgoszczy, a od 2015 roku prowadzi chór Lutnia Nova działający przy Miejskim Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim. Wraz z chórami zdobyła szereg nagród na konkursach chóralnych w Polsce, uzyskując podczas nich także nagrody specjalne dla najlepszego dyrygenta m. in.: w II Ogólnopolskim Festiwalu Avis Cantores w Gostyninie (2019) oraz w Konkursie Chóralnym o Puchar Marszałka Województwa Kujawsko-

Pomorskiego (2021 i 2022). Od początku 2023 roku pełni funkcję asystenta dyrygenta chóru Opery Nova w Bydgoszczy. Od 2020 roku jest członkiem zarządu kujawsko-pomorskiego oddziału PZChiO, pełniąc w nim funkcję sekretarza. Jest także prezesem Stowarzyszenia Śpiewaków Miasta Bydgoszczy. Za działalność artystyczną została odznaczona: brązową, srebrną i złotą odznaką honorową PZChiO (2013, 2018, 2023), nagrodą zarządu powiatu aleksandrowskiego, nagrodą burmistrza Aleksandrowa Kujawskiego, nagrodą artystyczną i medalem prezydenta miasta Bydgoszczy. W roku 2022 otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z zakresu upowszechniania kultury, a w roku 2023 stypendium artystyczne prezydenta miasta Bydgoszczy.

Ocena Rozprawy Doktorskiej

Rozprawa doktorska Pani mgr Kai Potrzebskiej pod tytułem „**Inspiracje kujawskim obrzędem weselnym w twórczości chóralnej a cappella kompozytorów regionu Kujaw**” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod przedstawionym tytułem. Dzieło artystyczne obejmuje zbiór 11 utworów chóralnych zatytułowanych **Kujawskie Pieśni Weselne**. Autorami opracowań melodii pochodzących z obrzędu weselnego z regionu Kujaw są uznani kompozytorzy tworzący m.in. dzieła wokalne i wokalnie-instrumentalne muzyki chóralnej:

- Aleksandra Brejza, Szymon Godziemba-Trytek, Marcin Gumiela, Łukasz Urbaniak, Piotr Jańczak, Michał Gozdek i Marcin Kopczyński.

Wykonawcami koncertu, który odbył się w dniu 18 czerwca 2022 r., na podstawie którego zamieszczono dzieło artystyczne byli:

- Chór młodzieżowy *Canto* Zespołu Szkół Muzycznych im. Czesława Niemena we Włocławku
- Chór kameralny *Akolada* przy Bydgoskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy
- Zespół żeński Chóru Kameralnego Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy
- Chór *Lutnia Nova* miasta Aleksandrowa Kujawskiego.

Swoistym narratorem, którego słowa wprowadzały w tematykę poszczególnych utworów był Maciej Gogołkiewicz. Całość prowadziła Doktorantka – mgr Kaja Potrzebska. Koncert odbył się w Sali koncertowej Domu Polskiego w Bydgoszczy. Zaprezentowano następujące artystyczne opracowania Kujawskich Pieśni Weselnych:

1. A przyjechaliście – opr. Aleksandra Brejza
2. Usiadła Marysia – opr. Szymon Godziemba-Trytek
3. Pożegnaj jom, mamó – opr. Aleksandra Brejza
4. Zajechały trzy koniki – opr. Marcin Gumiela
5. Jakżym pojechali – opr. Łukasz Urbaniak

6. Zagrej ty mi muzykancie – opr. Łukasz Urbaniak
7. Dyna – opr. Piotr Jańczak
8. Mój wianuszkę Lawendowy – opr. Łukasz Urbaniak
9. A żebyś ty chmielu – opr. Łukasz Urbaniak
10. Pao cóżes mnie, matuś moja – opr. Michał Gozdek
11. A dzień dobry tymu domowi – opr. Marcin Kopczyński

Dzieło artystyczne prezentuje sobą pod względem warsztatowym i muzycznym, wysoki poziom artystyczny. Analizując dzieło artystyczne oraz szczególny jego charakter, można stwierdzić, że jego przygotowanie z pewnością było możliwe tylko w oparciu o duże doświadczenie dyrygenckie Doktorantki oraz Jej określoną wiedzę teoretyczną i ogromną pracę ze poszczególnymi wykonawcami – zespołami chóralnymi. Oprócz chóru akademickiego (żeńską jego część) i chóru szkoły muzycznej, mgr Potrzebska zaprosiła do wspólnego muzykowania chór mieszany o zróżnicowanym poziomie artystycznym. Mimo takiego zróżnicowania podkreślić należy doskonały dobór utworów na poszczególne grupy wykonawcze, tak aby każda z nich mogła zaprezentować się najlepiej. To niewątpliwie wielka zasługa Doktorantki. Poszczególne pozycje dzieła artystycznego zostały przez Doktorantkę dokładnie przeanalizowane pod względem sonorystyki, frazowania, dynamiki, a także artykulacji tekstu i zapisu muzycznego. Na dużą wartość artystyczną omawianej prezentacji wpływ miały: zestaw programu, udana prezentacja różnorodnych zespołów wykonawczych i odpowiednia współpraca dyrygenta z ww. zespołami chóralnymi, przekonująca i w moim przekonaniu trafna interpretacja wykonawcza poszczególnych utworów. Na podkreślenie zasługuje Zespół żeński Chóru Kameralnego Akademii Muzycznej w Bydgoszczy i jego żywiołowe wykonania utworu *A przyjechaliście* w opr. Aleksandry Brejzy czy utworu *Usiadła Marysia* w opr. Szymona Godziemby-Trytka. Chór młodzieżowy *Canto* ZSM we Włocławku i Jego prezentacja utworów *Dyna* w opr. Piotra Jańczaka oraz *A dzień dobry tymu domowi* w opr. Marcina Kopczyńskiego brzmi świeżo, spójnie, prezentując wiele walorów natury wokalne i brzmieniowej. Chór kameralny *Akolada* z Bydgoszczy – to kolejny zespół chóralny, który miał przed sobą ogromne wyzwanie, prezentując utwory o skomplikowanej fakturze metrycznej, agogicznej, dynamicznej, przeznaczonej na wielogłosowy aparat wykonawczy. Pani Dyrygent wspólnie z wymienionym zespołem poradziła sobie z ww. trudnościami w sposób bardzo dobry. Jestem jednak pełen podziwu dla pracy Doktorantki z Chórem *Lutnia Nova* miasta Aleksandrowa Kujawskiego. To świetny pomysł, aby do przygotowania dzieła artystycznego związanego z pieśniami kujawskimi zaangażować chór w pełni amatorski, którego członkowie pochodzą właśnie z tego regionu. Pomimo oczywistych w tym przypadku niewielkich problemów intonacyjnych, agogicznych i brzmieniowych ich żywiołowe wykonania m.in. utworu *Zagrej ty mi muzykancie* w opr. Łukasza Urbaniaka zachwyca i wzrusza jednocześnie. To idea godna polecenia dla innych dyrygentów pracujących z zespołami tego rodzaju. Podsumowując, mimo niewielkich potknięć

intonacyjnych (*utwory: Usiadła Marysia, Przeżegnaj jom, mamó, Zajechały trzy koniki, Puo cóżeś mnie, matuś moja, A dzień dobry temu domowi*) i czasami braku odpowiedniego rozłożenia akcentów oraz niewielkich potknięć rytmicznych (*w utworze - Jakżym pojechali*) sędzę, iż wszystkie grupy wykonawcze zaprezentowały się bardzo dobrze, realizując program zróżnicowany pod względem muzycznym, fakturalnym i technicznym, a związany z artystycznymi opracowaniami pieśni weselnych regionu Kujaw. To niewątpliwie zasługa Pani Dyrygent, która jak sędzę, dokonała ogromnego wysiłku podczas licznych prób prezentowanego koncertu, scalając zróżnicowane grupy chóralne w jedną koncertową całość, których jednocześnie atutem pozostała właśnie ich różnorodność wykonawcza. Każdy z prezentowanych zespołów wykonawczych posiada przecież inne, charakterystyczne dla określonej grupy wykonawców walory artystyczne. Uwzględniając specyfikę brzmienia, charakter i styl wykonawczy poszczególnych zespołów chóralnych, oceniam przygotowane przez Panią mgr Kaję Potrzebską dzieło artystyczne bardzo dobrze. Stwierdzam, iż kształt muzyczny dzieła został skonstruowany prawidłowo, a jego specyfikę i założony cel artystyczny dokumentuje w sposób czytelny opis dzieła artystycznego.

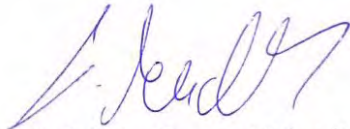
Część opisowa została dobrze opracowana pod względem redakcyjnym, poparta wieloma przykładami nutowymi, odzwierciedla cel pracy doktorskiej. Doktorantka określiła cel pracy jako kultywowanie zanikających muzycznych tradycji związanych z obrzędowością weselną rodzimych Kujawiaków. Kolejnymi celami pracy, jak mniemam szczegółowymi są; zainteresowanie kujawską muzyką ludową współczesnych kompozytorów oraz wykonawców działających na terenie regionu Kujaw i w całym kraju oraz poznanie tradycyjnego folkloru Kujaw będącego jego dziedzictwem narodowym. Wreszcie jako ostatni cel określono próbę skonkretyzowania i dokonania analizy struktury muzycznej poszczególnych pieśni i wskazanie różnorodności problemów wykonawczych z nimi związanych. Opis dzieła artystycznego składa się ona z 4 rozdziałów o zawartości historycznej, teoretycznej i analityczno-wykonawczej. W opisie znajduje się obszerna, prawidłowo przygotowana bibliografia. W rozdziale pierwszym autorka zaprezentowała zagadnienia dotyczące etnomuzykologii regionu Kujaw. W rozdziale drugim dokonano analizy pojęcia obrzędu i obrzędowości, ze szczególnym uwzględnieniem obrzędowości weselnej regionu Kujaw w świetle dostępnej literatury. Opis uzupełniają informacje dotyczące charakterystyki kujawskich pieśni weselnych. W rozdziale trzecim zaprezentowano analizę struktury muzycznej, budowy formalnej oraz warstwy tekstowej prezentowanych utworów. Zawarto również informacje o źródłowych pieśniach kujawskich, będących swoistym fundamentem do powstania ich artystycznych opracowań, a wykorzystanych w prezentowanej pracy. Wartość pracy zwiększa także umieszczenie przy każdym z opracowanych utworów własnych wniosków i spostrzeżeń dotyczących ich wykonawstwa. Przedstawione cenne wskazówki wykonawcze, obejmujące zarówno takie elementy dzieła muzycznego jak agogika i dynamika, a także pewne spojrzenie krytyczne na dzieło

artystyczne i rozwiązania związane ze sferą dyrygencką, świadczą o dużych umiejętnościach dyrygenckich Doktorantki, prezentującej otwartość na nowe bodźce artystyczno-interpretatorskie. Rozdział czwarty jest pewnym podsumowaniem pracy dyrygenta, przygotowującego swoisty projekt artystyczny pod nazwą Kujawskie Pieśni Ludowe. Ukazano w nim poszczególne etapy pracy Doktorantki, ze szczegółowym ich omówieniem, od pomysłu wzbogacenia literatury chóralnej poprzez dołączenie pieśni z tematyką kujawskiej muzyki ludowej, aż po końcowe przygotowanie i wykonanie koncertowe dzieła artystycznego. To bardzo cenne spostrzeżenia Doktorantki, które posłużyć mogą młodym dyrygentom w prawidłowym wyszukiwaniu, budowaniu i prezentacji programu artystycznego związanego z muzyką chóralską. W opisie dzieła artystycznego mgr Kai Potrzebskiej znajduje się obszerna, prawidłowo przygotowana bibliografia. Prace uzupełniają:

- wykaz polskich utworów chóralnych inspirowanych kujawską muzyką ludową,
- noty biograficzne kompozytorów umieszczonych w dziele artystycznym opracowań,
- noty zespołów wykonujących *Kujawskie Pieśni Weselne*.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Kai Potrzebskiej wkracza poprzez swoją określoną formę oraz twórczą część artystyczną w sferę konkretnej wizji budowania kultury muzycznej w regionie Kujaw i kraju wnosząc wkład w rozwój dziedziny sztuki dyscypliny artystycznej sztuki muzyczne reprezentowanej przez Doktorantkę. Niniejszym stwierdzam, że Doktorantka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną i umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Rozprawa doktorska Pani mgr Kai Potrzebskiej zatytułowana *Inspiracje kujawskim obrzędem weselnym w twórczości chóralnej a cappella kompozytorów regionu Kujaw* w zakresie działa artystycznego i jego opisu spełnia wymagania stawiane warunki określone w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), w związku z powyższym rozprawę przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

prof. dr hab. Bernard Mendlik